

CABLE in DRUGI v. ZDRUŽENO KRALJESTVO

(Eur. Court H.R., 18. 2. 1999, no. 24436/94)

1. - 7. [...]

8. Vlagateljji pritožbe, britanski državljani, živijo v Združenem kraljestvu [...]

9. [...]

10. Vsi vlagateljji pritožbe so bili obtoženi enega ali več civilnih kaznivih dejanj ali prestopkov proti vojaški disciplini ter sojeni, spoznani za krive in obsojeni pred vojaškim sodiščem po Zakonu o zračnih silah [Air Force Act 1955] ali Zakonu o vojski [Army Act 1955]. [...]

11. - 16. [...]

17. Vlagateljji pritožbe so zatrjevali, da postopki proti njim pred vojaškim sodiščem niso izpolnjevali zahtev iz 1. odstavka 6.člena Konvencije. [...]

18. - 19. [...]

20. Sodišče ponavlja, da je v sodbi v primeru Findlay ugotovilo, da vojaško sodišče, imenovano v skladu z Zakonom o vojski ni izpolnjevalo zahtev neodvisnosti in nepristranskosti po 1. odstavku 6. člena Konvencije, predvsem zaradi osrednje vloge, ki jo je pri pregonu imel sklicni častnik, sicer tesno povezan z organi obtoževanja, po činu nadrejen članom vojaškega sodišča in z močjo v sicer v naprej predvidenih okoliščinah razrešiti vojaško sodišče dolžnosti in zavrniti njegovo odločbo. [...]V zgoraj omenjenem primeru Coyne je Sodišče prišlo do podobnega zaključka glede vojaškega sodišča, imenovanega po Zakonu o zračnih silah.

21. Sodišče ne vidi razloga, da bi pričujoče primere petintridesetih vlagateljjev pritožbe obravnavalo drugače kot primera g. Findlaya in g. Coyna.

22. [...]

Zaključujemo, da je prišlo do kršitve 1. odstavka 6. člena.

23. Vlagateljji pritožbe so zahtevali odškodnino po 41. členu Konvencije [...]

24. - 25. [...]

26. Sodišče ponavlja, da v zgoraj omenjenih sodbah v primerih Findlay in Coyne ni dosodilo odškodnine niti za premoženjsko niti za nepremoženjsko škodo, ker je bilo nemogoče špekulirati, kakšen bi bil izid postopka pred vojaškim sodiščem, če do kršitve Konvencije ne bi bilo prišlo. Menimo, da vlagateljem pritožbe ne bi bilo upravičeno dosoditi odškodnine za zatrjevano premoženjsko škodo, saj ni bilo ugotovljene nikakršne vzročne zveze med zatrjevano izgubo in kršitvami Konvencije, glede katerih so se vlagateljji pritožbe pritožili.

27. [...]

28. Sodišče meni, da v okoliščinah primera ugotovitev kršitve sama po sebi predstavlja zadostno pravično satisfakcijo za vsakršno nepremoženjsko škodo, ki so jo utrpeli vlagateljji pritožbe.

Delno odklonilno mnenje sodnika Boštjana M. Zupančiča.

Z večino sem glasoval glede vseh točk razen glede vprašanja pravične odškodnine. Trditev, da je „nemogoče špekulirati, kakšen bi bil izid postopka pred vojaškim sodiščem“ (26. točka sodbe), se mi zdi v celoti nazadovoljiva, še zlasti glede na precedenčne sodbe Sodišča, začenjsi s primerom Colozza v. Italija 12. 2. 1985, ki ne ponujajo nobene vsebinske razlage za tako doktrino.

Vprašanje nas napelje na interpretacijo 41. člena Konvencije, torej na pomen besed „...če notranje pravo prizadete visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje...” V teh primerih bi notranje pravo tožene države moralo omogočati ponovno sojenje.

Logično je, da je nemogoče trditi, da sta ugotovitev krivde in kazni v kazenski zadevi legitimni, če kazenski postopek krši temeljne predpise poštnega obravnavanja, dolžnega postopanja in tako dalje. Legitimnost meritorne sodbe je odvisna od legitimnosti postopka, po katerem je do nje prišlo. Drugačna trditev, da je torej postopek popolnoma ločen od materialnega zaključka (ugotovitve krivde in kazni), bi smisel in pomen postopka ponižala do ancilarnega statusa. To bi pomenilo, kot je nekoč pomenilo v čistih inkvizitornih postopkih, da razumemo postopek zgolj kot „privesek” k „materialni” pomembnosti primera.

Takega stališča pa ni več mogoče utemeljiti. Če bi ga bilo mogoče, poštno sojenje ne bi bilo več tako osrednje za razumevanje 6. člena Konvencije kot je, niti ne bi imelo ekskluzijsko pravilo vloge bistvene procesne sankcije v večini notranjih zakonodaj, kakor tudi v nekaterih mednarodnih virih, kakršen je Konvencija Združenih narodov proti mučenju (15. člen).

V pričujočem primeru reči, da je „nemogoče špekulirati, kakšen bi bil [materialni] izid” primera, z drugimi besedami reči, da Sodišče ne ve, kaj bi se zgodilo, če bi se bila spoštovala pravila poštnega sojenja, je samo po sebi špekulacija. Zgolj špekulacija je, da bi bilo v primeru odločeno enako - da bi bil obtoženec spoznan za krivega - četudi bi postopek dejansko bil pošten.

Zato je Sodišče soočeno z dilemo. Prisiljeno je špekulirati, ali sprejema končni materialni izid postopka ali ne.

Besedilo 41. člena besed „...če notranje pravo prizadete visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje...” bi bilo zato potrebno realizirati z zahtevo, da tožene države dovolijo ponovno sojenje o zadevah.

Nekateri sistemi v državah pogodbenicah primerne predpise v svojih zakonih o kazenskem postopku dejansko imajo. Ti predpisi dajejo osebam, ki so v podobnem položaju kot vlagatelj pritožbe v pričujočem primeru, možnost zahtevati ponovno sojenje. Tako obsojenim osebam je s tem priznan pravni interes za vložitev posebne pritožbe, kadar je Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo, da državni kazenski postopek, v katerem so bile obsojene, ni zadovoljil določene procesne zahteve Konvencije. Menim, da je namen 41. člena popolnoma dosežen šele v takih okoliščinah.

V situacijah, s kakršno imamo opravka v pričujočem primeru, ko notranje pravo ne zagotavlja posebnega pravnega sredstva, bi se moralo Sodišče odločiti za manj defetističen pristop. Naša sodba bi morala najmanj povedati, da bi morala notranja zakonodaja zagotoviti možnost ponovnega sojenja v primerih, ko je bilo ugotovljeno, da postopek ni bil skladen z bistvenimi procesnimi zahtevami. To je po mojem mnenju namen 41. člena v delu, ki se nanaša na zadoščenje po notranjem pravu.